

MATERIAŁY NA SEMINARIUM

dotyczące Priorytetu: **Zintegrowane społeczności lokalne**

Seminarium nawiązuje do IV Priorytetu Strategicznej Mapy Drogowej Rozwoju Sektora Obywatelskiego w Polsce. W części pierwszej materiałów zawarty jest wyciąg informacji z tego dokumentu dotyczących Priorytetu, w części drugiej wyciąg z badania stanu sektora obywatelskiego w województwie warmińsko-mazurskim. Obydwa materiały stanowią kanwę do dyskusji podczas seminarium. Zapraszamy do zapoznania się z nimi.

**Wyciąg ze Strategicznej Mapy Drogowej
Rozwoju Sektora Obywatelskiego w Polsce dot. seminarium**
<http://mapa3sektora.org/2015-12-22-22-49-24/2015-12-22-22-53-32>

MISJA

Misją sektora obywatelskiego jest
TWORZENIE I WZMACNIANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
w partnerstwie z administracją publiczną i biznesem poprzez definiowanie i wyznaczanie
kierunków rozwoju Polski, zaspokajanie potrzeb obywateli w duchu dobra wspólnego i
solidarności.

CEL STRATEGICZNY NR 4

4. Wzmocnienie społeczności lokalnych

Podstawowym obszarem aktywności organizacji powinno być działanie blisko obywateli, co dokonuje się przede wszystkim w ramach społeczności lokalnej. Autentyczny, oparty na wspólnocie mieszkańców samorząd jest jedną z podstawowych form samoorganizacji społecznej. Od zbudowania zintegrowanych, przyjaznych dla mieszkańców, samorządnych i opartych na współpracy wspólnot lokalnych zależeć będzie siła i znaczenie społeczeństwa obywatelskiego.

PRIORYTET IV

Samorząd to wspólnota mieszkańców, a nie struktura biurokratyczna. Dlatego powinien nie tylko formalnie (poprzez wybory), ale także realnie włączać mieszkańców w życie publiczne i podejmowanie decyzji. W takiej wspólnocie organizacje powinny:

- po pierwsze, stać się ważnym elementem życia wspólnotowego poprzez zakorzenienie w życiu codziennym społeczności, angażując obywateli w swoje działania, odpowiadając na rzeczywiste lokalne potrzeby;
- po drugie, działać na rzecz integracji wspólnoty lokalnej i aktywizacji mieszkańców. Wspólnota potrzebuje wielu organizacji, które odpowiadałyby na różne potrzeby społeczne;
- po trzecie, działać na rzecz rozbudzania i podtrzymywania powszechnej troski o dobro wspólne, szczególnie zaś o równowagę rozwoju, która zapewni nie tylko godne warunki egzystencji, ale także odpowiednią jakość życia przyszłym pokoleniom.

Skuteczna aktywność obywatelska powinna opierać się na pewnej równowadze między wspólnotą a zrzeczeniem, między tym, co korporacyjne (obowiązkowe), a tym, co dobrowolne, między umową społeczną a indywidualną inicjatywą. Zbiurokratyzowany samorząd w Polsce częściej jest elementem administracji państwowej (wykonując zadania zlecone) niż emanacją woli mieszkańców. Mimo to jest w nim miejsce dla aktywnych obywateli. Samorząd stanowi też wartość, której aktywni obywatele powinni bronić przed centralizmem, zbytnim skostnieniem i uznaniowością. Dlatego w obrębie *Mapy* został on potraktowany jako sfera działań obywatelskich – równoległa do sektora pozarządowego, ale również poddana jego wpływom i kontroli.

PRIORYTETY/OBSZARY/KIERUNKI DZIAŁAŃ

4. ZINTEGROWANE SPOŁECZNOŚCI LOKALNE

4.1. Organizacje są zakorzenione w społeczności lokalnej

19 Działania na rzecz budowania lokalnych tożsamości i wzmacniania postaw pro-obywatelskich oraz odpowiedzialności za dobro wspólne

20 Działania na rzecz angażowania społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów, w tym upowszechniania lokalnej filantropii

4.2. Organizacje integrują, animują i angażują lokalną społeczność

21 Działania na rzecz wspierania aktywności w społeczności lokalnej, w tym inicjatyw obywatelskich, nieformalnych ruchów, nowych organizacji pozarządowych

22 Działania na rzecz współpracy instytucjonalnej i tworzenia lokalnych partnerstw

4.3. Organizacje są ambasadorem zrównoważonego rozwoju

23 Działania na rzecz monitorowania rozwoju zrównoważonego i udziału obywateli w planowaniu rozwoju

24 Działania na rzecz systemowych rozwiązań wpływających na zrównoważony rozwój (alternatywne źródła energii, ekonomia społeczna itp.)

Wyciąg z Raportu o stanie sektora obywatelskiego województwa warmińsko-mazurskiego dot. seminarium

<http://www.eswip.pl/publikacje/73,raport-badanie-stanu-sektora-obywatelskiego-w-woje>

5.4 INTEGRACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH

W celu odpowiedzi na pytania badawcze dotyczące obszaru integracji społeczności lokalnych w pierwszym etapie badań uwzględnione zostało:

- a) Zaangażowanie na rzecz społeczności lokalnej;
- b) Wolontariat;
- c) Udział w zebraniach publicznych;
- d) Członkostwo w organizacjach oraz aktywność i pełnienie w nich funkcji;
- e) Demografia sektora pozarządowego;
- f) Współpraca organizacji pozarządowych z pozostałymi sektorami;
- g) Odpisy z 1 % oraz udział w wyborach lokalnych.

W kolejnych etapach badań należy zbadać zagadnienia dotyczące inicjatywy lokalnej, budżetu obywatelskiego, partnerstw, w szczególności partnerstw międzybranżowych wewnątrz sektora oraz współpracy z biznesem.

WNIOSKI

Indywidualna lokalna aktywność społeczna na rzecz swojej wspólnoty oraz indywidualna aktywność obywatelska są w województwie warmińsko-mazurskim dość niskie. Tylko zorganizowany sposób udziału w życiu społecznym (np. formalny wolontariat) i publicznym (np. udział organizacji w konsultacjach) rozwija się w województwie lepiej, niż w pozostałych regionach Polski.

Większość przestrzeni zagospodarowana jest raczej przez sektor pozarządowy, ale nie należy zapominać o inicjatywach samorządu (np. budżet obywatelski, dobre konsultacje społeczne, zespoły wspólne). Nadal jednak angażujemy się w działania, które są przygotowane proceduralnie oraz organizacyjnie (np. niska aktywność na rzecz społeczności lokalnej vs wolontariat formalny [zewewnętrzny] organizowany przez organizacje pozarządowe). Organizacje z naszego województwa potrafią angażować ludzi i potrafią współpracować ze społecznościami, a ze względu na bardzo wysoki procent korzystania z wolontariuszy są także szkołą aktywności społecznej. Natomiast aktywność wymagająca własnej, indywidualnej inicjatywy (pomysłu, zaangażowania innych itd.) jest niska. Przyczyny tego stanu mogą być wyjaśnione w kolejnych badaniach.

Sektor pozarządowy w województwie nie rozwija się pod względem zaangażowania coraz większej liczby osób w działalność na rzecz społeczności lokalnej oraz własnych członków. Aktywność społeczna i publiczna wymagająca indywidualnego wysiłku od obywatela jest niezadawalająca. Pamiętając o stanie zamożności i kapitale ludzkim oraz wcześniejszych wnioskach, w których czynniki te nie zdeterminowały w zakładanym stopniu poziomu

aktywności społecznej czy obywatelskiej (zorganizowanych), rodzą się pytania o przyczyny tego stanu oraz stan wykorzystania potencjału (może wykorzystany już został niemal cały potencjał, a może potrzebne są nowe lub inne formy organizowania życia społecznego i publicznego?). Jedną z hipotez przyczyn opisywanego stanu może być – przywołane już wcześniej – poczucie wpływu/sprawczości.

To właśnie poczucie sprawstwa przekształca obywatelskość jednostek w obywatelskość zbiorowości. Prawdopodobnie więc mamy wyższe poczucie wpływu działając w ramach organizacji pozarządowych oraz zorganizowanych działaniach (jako grupa).

Podmiotowość obywatelska (indywidualna) jest więc niższa - we własnym postrzeganiu - niż znaczenie opinii organizacji pozarządowych. Tu powstaje pytanie o wartościowanie roli obywateli w zależności od sposobu organizowania się/udziału w życiu społecznym i publicznym.

W województwie warmińsko-mazurskim brakuje programów (o zasięgu wojewódzkim), które uczyłyby członków organizacji pozarządowych, liderów w zakresie animacji społeczności lokalnej (np. szkoły liderów, szkoły animatorów itp.). Brakuje federacji organizacji działających na obszarach wiejskich, która integrowałaby i wzmacniała te lokalne organizacje.

REKOMENDACJE

Obszar integracji społeczności lokalnych wymaga, według opinii Regionalnego Panelu Ekspertów, wzmocnienia lokalnych liderów, członków organizacji pozarządowych w zakresie animacji społeczności lokalnych oraz wdrażanie narzędzi, które będą wspomagały lokalną aktywność społeczną, w tym przede wszystkim inicjatywy lokalnej. Edukacja lokalnych liderów jest działaniem organizacji pozarządowych, które w ostatnim czasie nie było realizowane. Zaangażowanie na rzecz społeczności lokalnych jest niskie i wymaga w pierwszej kolejności działań budujących potencjał i zasoby (wiedzy, umiejętności, kontaktów i wsparcia liderów przez organizacje pozarządowe itp.) w lokalnych społecznościach do samoorganizacji. Ważnym narzędziem jest inicjatywa lokalna, która łączy możliwości oddolnych inicjatyw grup inicjatywnych z jednoczesną aktywnością społeczną czy obywatelską.

1. Wzrost umiejętności lokalnych liderów, członków organizacji pozarządowych w zakresie animacji społeczności lokalnych:

a) Przeprowadzanie cykli edukacyjnych w zakresie animacji społeczności lokalnych (np. szkoła liderów).

2. Wzrost narzędzi/form działań wspomagających integrację lokalnych społeczności:

a) Wdrażanie inicjatywy lokalnej (wprowadzenie rozwiązań na poziomie samorządów, zabezpieczenie środków finansowych, promocja oraz przeprowadzenie inicjatyw lokalnych).

b) Przeprowadzenie kampanii społecznej promującej inicjatywę lokalną.

c) Wspieranie sołtysów w przekazywaniu wiedzy nt. inicjatyw społecznych.